

ALLAH-U TEÀLÂ'NIN SEVDİĞİ DAVRANIŞLAR*

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden, kesîran, tayyiben, mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkihî, tâci ruûsinâ ve tabîbi kulûbinâ, ve üsvetine'l-haseneti muhammedini'lmustafâ... Ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ... Emmâ ba'd:

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Allah cümlelerinden ve yakınlarınızdan, akrabalarınızdan, büyüklerinizden, küçüklerinizden, aile efrâdınızdan razı olsun... Sevdiklerinizden razı olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinizi nice mübarek günlere, gecelere, aylara erdirdi... Nice yıllar muammer eylesin... Uzun ömürler yaşamayı, faydalı ömür sürmeyi, sâlih amel işlemeyi, Ümmet-i Muhammed'e faideli olmayı, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmayı, huzuruna yüzü ak, alını açık varmayı, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı cümlelerinize nasib eylesin...

a. Allah-u Teâlâ'nın Nimetleri

Hiç bir şey olmasa, Medine'de olmamız yeter. El-Medinetü'lMünevvere, Rasûlüllah Efendimiz'le nurlandırılmış bir mübarek şehirde olmamız devlet ve saadet ve nimet-i uzmâ olarak bizlere kâfi gelirdi. Yılın hangi günü olursa olsun,

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

burada olmak ne devlet, ne saadet, ne nimet!..

Hem buradayız, Allah'a hamd ü senâlar olsun...
Hem Receb ayı içindeyiz, ki, Receb ayı hakkında Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri var: "Receb şehrullahtır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kullarına afv ü mağfiret eylediği bir aydır."

Peygamber SAS Efendimiz'in Ramazan'dan sonra en çok oruç tuttuğu, ibadete zâten rağbeti çokken, düşkünlüğü çokken, "rağbetini daha da arttırdığı bir mübarek aydır ki, içinde mübarek geceler vardır. Peygamber Efendimiz'in Mi'râcı, bu Receb ayı içinde vâki olmuştur. Çok büyük devlet, çok büyük nimet, çok büyük ikram, çok büyük bir müstesnâ özelliştir.

Receb ayı içinde oruç tutmayı, Efendimiz SAS kendisi fiilen icrâ etmiş, ifâ etmiş, yapmış, uygulamış. Hem de biz ümmetine tavsiye eylemiştir. Böylece yavaş yavaş kendimizi Ramazan'a hazırlama durumundayız. Yavaş yavaş Ramazan'a doğru gidiyoruz. O mübarek, öteki onbir ayın sultanı olan Ramazan'a doğru akıyoruz zamanın içinde...

Ayrıca, bu gece bir de cuma gecesidir ki, her hafta tekerrür eden, zamanı belli, herkesin mâlûmu olan bir gecedir. Cuma gecesi, perşembeyi cumaya bağlayan gece, çok hayırlı bir gecedir, çok kıymetli bir gecedir. Gaflet olunmaması gereken, kıymetinin bilinmesi, izzet, itibar edilmesi gereken bir gecedir. Bayram gecesidir. Her hafta da olmaktadır, el-hamdü lillâh...

Kadir Gecesi'ni arıyor millet, Ümmet-i Muhammed; *rahimehumu'llàhu ecmaîn...* Arıyoruz, ama zamanını bilemiyoruz. Saklamış Cenâb-ı Hak... Ama işte cuma gecesi bellidir, ortadadır, mübarek bir gece. Hem de hiç bir İslâm ülkesiyle arada ihtilâf da yoktur. İhtilâfsız, müttefekun aleyh bir mübarek gecedir. Hem ondayız. Hem de, Receb'in ilk cuma gecesi hakkında rivayetler vardır.

Ben bugün, Harem-i Şerif'in mübarek kütüphanesine gidip, mübarek kitapları karıştırmak istedim. Ama oradaki yöneticiler, beni çok ilgiyle karşıladılar. Bizim arkadaşlarımız da bizimle beraber gelmişti, böyle edepli bir tarzda durunca arkadaşlar, onlar da bizimle ilgilendiler. Ben hadisleri araştırıp, size bilimsel açıklamalar yapmak istiyordum ama, o zâtların ilgileri, soruları, Türkiye ile ilgili soruları filân oldu.

Neyse, sizin zâten daha önceki kandillerden bildiğiniz bir husustur ki, bu geceye Regâib Kandili diyoruz. Cuma gecesi olması yeter, Receb'in içinde olması yeter, ama ayrıca özel, hakkında haberler vârid olmuş olan bir gecede bulunuyoruz. Mübarek Medine-i Münevvere'de bulunuyoruz. Daha ne isteriz?.. Ne devlet, ne nimet, ne saadet!.. Allah'a sonsuz, sayısız, hadsiz, hesapsız, kesintisiz hamd ü senâlar olsun!

Cenâb-ı Hakk'ın her nimetine bir şükretmemiz gerekse, ömrümüz şükürle geçse, bitiremeyiz. Bunu binle çarpsak, yüz binle çarpsak bitiremeyiz. O kadar çok nimetleri var. Çünkü her âzâmızın selâmeti, her âzâmız için teşekkürü gerektirir. Her aldığımız nefes, teşekkürü

gerektirir. Hâsılı, Şeyh Sâdi'nin güzel, zarif bir şiiri vardır. Diyor ki:

بنده همان به که ز تقصیر خویش عذر به درگاه

خدا آورد

ورنه سزاوار خداوندیش کس نتواند که به جا

آورد.

*Bende hemân bih ki zi taksîr-i hîş, ÖZR be-
dergeh-i hûdâ âvered, Verne sezâvâr-ı
hudâvendiyesh, Kes netevâned ki becâ âvered.*

Farsçadır, oturup bir de Türkçesini yazsak, şiir hâlinde manzum tercümesini yapsak iyi olacak ama, inşaallah yaparız. Şiirle meşgul olmuyoruz da, yalnız Hocamız bir keresinde:

“—Silsileyi nazm et bakalım!” dedi.

Farsça manzûmesinin arkasına, kendisi hakkında bir beyit ilâve ettim. Sonra yazdırtmadı onu. Farsça olarak yazdım, aynı vezin, aynı kafiye ile.

Sonra Kaside-i Bür'e'nin başında “Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in kasidesidir.” denilen bir bölüm vardı. Onu emretti, aynı vezin, aynı kafiye ile onu nazmen tercüme nasib oldu.

Diyanet Gazetesi'nde de, orta sayfasında neşredilmişti.¹ İnşaallah bunu da, mânâsı güzel olduğu için, belki Türkçe'ye kazandırmak uygun olur.

¹ *Diyanet Gazetesi*, sayı: 215, sayfa: 4, 15 Haziran 1979.

Diyor ki:

“—Kula yakışan şudur ki: ‘Yâ Rabbi, ben acizim, sana yakışan kulluğu yapacak güçte, kuvvette değilim! Beni mâzur gör... Ben aciz, nâçiz, zayıf, kusurlu bir kulunum yâ Rabbi!’ diye mâzeretini Cenâb-ı Hakk’a takdim etmeli. Yoksa, Cenâb-ı Hakk’ın dergâhının azametine lâayk ibadeti, hiç bir kimse yapamaz.” diyor Şeyh Sâdi, ki doğrudur.

Çünkü Peygamber SAS Efendimiz de buyurmuş ki:

“—Seni hakkıyla tesbih edemedik, sana hakkıyla ibadet edemedik, seni hakkıyla zikredemedik yâ Rabbi!” demiş ve hiç bir kimsenin ameliyle cennete girmeyeceğini bildirmiş.

“—Sen de mi yâ Rasûlallah?” denilince;

“—Ben de öyle olacağım! Ancak Cenâb-ı Hak rahmetine sarıp sarmalayıp, gark edip rahmetiyle bizi cennetine sokacak.” buyurmuş.

Çünkü cennetteki nimetlerin, ikramların dünya parasıyla hesabını rakamlar ifade edemez. Bir cennet köşkünün, o mücevherâttan olan yapısının bir mücevherâtını, topumuz bir araya gelsek alamayız, şirket kursak alamayız. Ki bir kula, en aciz, en nâçiz kula Cenâb-ı Hak bu yeryüzü kadar ve bu semâvât kadar, şu gördüğünüz, içinde yaşadığınız maddî mükevvenât içinde gördüğünüz, şu çevre kadar yerleri bir tek kula verecek. Cennetlik kula, bir tek kula o kadar verecek. Bu gökler kadar, bu fezâ kadar, bu yer kadar...

Bu kadar büyük nimetlerin olduğu bir yer için çalışılmaz mı?.. Bu kadar güzel nimetlerin elden kaçırlmasına göz yumulur mu?.. Bu kadar nimetin elden kaçığı yetmiyormuş gibi, bir de cayır cayır yakılan, yakıtları taşlar olan, insanlar olan cehenneme girecek işleri insan yapar mı?.. Akıllı insanın kârı mı?.. Aklı olan insan, cehennemden kurtulmağa var gücüyle çalışır; cenneti kaçırmamağa bütün kuvvetiyle uğraşır. Cennet için ne yapmak gerekiyorsa, onu yapar hayatı boyunca... Allah bize o uyanıklığı, o şuurunu, o şuuruluğu ihsân eylesin...

Cuma gecesi mübarek bir gecedir ama, cuma gecesine tahsis edilmiş bir ibadet yoktur. Çünkü Allah'ın her günü, her saati, her ânı, kullanmasını bilen için bir vesile-i rahmettir, kesbidir, güzel sevaplar kazanma vesilesi olabilir. Onun için, herkesin her geceyi Kadir Gecesi bilmesi tavsiye edilmiştir. Büyüklerimizden öyle nasihat gelmiştir bize:

“—Her gördüğünü Hızır bil, her geceni Kadir bil, ona göre çalış!” denmiştir. Belki Kadir Gecesi'nin saklanması hikmeti de, her zaman çalışsınlar dyledir. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz kesin olarak bildiriyor ki:

“—İbadetin makbulü çok olanı değildir. İbadetin makbulü, az bile olsa istikrarlı ve devamlı olanıdır.” Onun için, Peygamber Efendimiz hatta çok ibadeti değil de ibadette itidâli, orta yolu tavsiye ediyor. Çünkü aşırı giderseniz de, bir zaman gelir yorulursunuz, yapamazsınız. Bir de Allah saklasın, bıcarsınız. Bıkınca da, Allah'ın ibadetinden bıkılırsa, o zaman felâket

olur. Onun için, nefsin zaaflarını düşünmeli, dünyanın hallerini düşünmeli, insan ölçülü ibadet etmeli!..

b. Din Kolaydır, Zorlaştırmayın!

Peygamber Efendimiz, bu mânâyı ifade için buyurmuşlar ki:²

إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ؛
فَسَدِّدُوا، وَقَارِبُوا، وَأَبْشِرُوا؛ وَاسْتَعِينُوا
بِالْغَدْوَةِ، وَالرَّوْحَةِ، وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ

(خ.ن. عن ابى هريرة)

RE: 98/1 (*Inne'd-dîne yüsrun*) “Muhakkak ki din kolaydır.” (*Ve len yüşâdde'd-dîne ehadün illâ galebehû*) Kim onu zorlaştırmağa kalkarsa, altından kalkamaz. Kim, ‘Dindeki vazifeleri ben daha iyi yapacağım, daha çok yapacağım! En mükemmel ben yapacağım!’ diye kendisini zorlayarak şiddetini, dozajını arttırmaya kalkarsa, kimse dini yenemez; din galip gelir.”

(*Feseddidû*) “Doğru olanı yapın. İşi doğru yapın, hareketlerinizi doğrultun! (*Ve kâribû*) Tam yapamazsanız yaklaşımaya çalışın! Elinizden

² Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Münedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.VII, s.262, no:6256.

geldiğince, tâkatinizce yapmaya çalışın! (Ve ebşirû) Böyle yaparsanız, müjdeler olsun size; bununla cenneti kazanırsınız.”

(Ve'steînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülzeti) ”Sabahın, akşamın, gecenin başının bir kısmını ibadetle değerlendirerek kendi mânevî durumunuzu kurtarmaya çalışın!”

Başka bir hadis-i şerifte de geçiyor ki:³

خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تَطِيقُونَ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى
تَمَلُّوا

(حم. خ. م. حب. ق. عن عائشة)

RE. 277/1 (*Huzû mine'l-ameli mâ tutîkùn*)
“A'mâl-i sâlihadan her zaman yapabileceğiniz, ömür boyu yapabileceğiniz, takat getirebileceğiniz ibadetleri yapmayı kendinize iş edinin! Yâni fazlasını yüklenmeyin!.. Takatinizin azlığını da nazar-ı dikkate alarak yapın hesabınızı. (*Feinna'llàhe lâ yemellü hattâ temellû*) Çünkü, Cenâb-ı Hak kendisine ibadet yapıyor diye bıkmaz; siz bıkersınız. Siz bıcarsanız, yanılırsanız, cayarsanız, vazgeçerseniz; o zaman da iyi olmaz.”

³ Buhârî, *Sahîh*, c.VII, s.79, no:1834; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.191, no:1307; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.84, no:24584; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.67, no:353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.283, no:2079; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.173, no:2719; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.141, no:547; Abdürrezzak, *Musanef*, c.XI, s.290, no:20566; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.158; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.29, no:5300; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XII, s.263, no:11881.

Onun için, Peygamber Efendimiz SAS sahabeden bir zâta – *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*– ayda bir Kur'an hatmetmesini söylemişti.

“–Daha çoğunu yapabilirim yâ Rasûlallah!..” dedi.

“–O zaman, on günde bir yap!” dedi.

“–Daha da hızlı okuyabilirim yâ Rasûlallah!..” dedi.

“–O zaman, yedi günde, bir haftada hatim indir.” dedi.

“–Daha da çoğunu yapabilirim yâ Rasûlallah!”

“–O zaman üç günde...”

“–Daha da çabuk yapabilirim yâ Rasûlallah!..” deyince;

“–Bundan hızlı okursan, anlaşılmaz!” dedi.

Sonradan o şahıs: “Keşke Rasûlüllah'ın ilk verdiği rakama, ruhsata evet deseymişim.” dedi ihtiyarladığı zaman. Onun için ölçülü gitmek lâzım, devamlı gitmek lâzım! İbadetli severek, muntazam yapmak lâzım!.. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ

(خ.م.حم. عن عائشة)

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.100, no:5983; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.188; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.165, no:25356; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.140, no:626; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.254, no:1303; Beyhakî, *Sünenü'lKübrâ*, c.II, s.485, no:4342; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.160; Hz. Aişe RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.254, no:1302; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.261, no:1065; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.57, no:5476; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.418, no:669.

(Ehabbü'l-a'mâlû ila'llâhi teâlâ, edvemühâ ve in kalle) “İbadetin Allah’a en sevgilisi, az da olsa devamlı olanıdır.” Bunu anlamak lâzım!.. Bazı kimseler bunu anlayamıyor, saman alevi gibi parlıyor ibadette... Bakıyorsunuz uzaktan, aşk u şevk ile, gecesini gündüzüne katarak ibadet ediyor. Ama bir sene sonra bakıyorsunuz, değişmiş.

Şimdi, Cemâleddin ismini verdiğimiz İzmirli kardeşimiz bir şiir kitabı yazmış. Onu hatmettim yukarıda, okudum. Bir arkadaşına hitâben bir şiir yazmış:

“—Seninle ne kadar güzel camilere giderdik, namaz kılardık, cihad ederdik...” diyor, böyle talebelik yıllarındaki güzel çalışmalarını anlatıyor da;

“—Şimdi eğer içkiden başını kaldırıabilirsen, ey kardeşim bana mektup yaz!” diyor. Yâ... Yâni, insan ne olacağını düşünmeli!.. Ne oldum dememeli, işin sonu önemli, akıbet önemli. Hüsn-ü hâtıme önemli, hayatını nasıl bitireceği önemli, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

c. Müslümanın Uzun Ömürlü Olması

Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle mübarek günlere gecelere, nice nice nice yıllar sizi eriştirsin... Hem de sağlıklı, afiyetli olarak, hem de akıllı, bilgili, dinç, diri olarak yetiştirsin...

Çünkü bir insan çok zor yetişiyor. Dünya üzerindeki en nazlı mahlûk, insan denilen mahlûktur. Çok zor gelişiyor, çok zor yetişiyor, çok zor kesb-i kemâl ediyor. Yâni kemâlâtı

kazanması çok yıllar alıyor, uzun yıllar geçiyor. Sonra da ölüp gidiyor.

Onun için ben, müslümanın uzun ömürlü olmasını cân u gönülden diliyorum. Allah mü'min-i kâmil kullarına, iyi müslümanlara, sizlere, müttakî kullarına çok uzun ömürler versin... Çok çok uzun ömürler versin... Çünkü öğrenmek zor, yapılacak işler çok... İyi bir insanın yetişmesi, birisi gidince onun yerini dolduracak insanın yetişmesi de kolay değil.

Osmanlı şairlerinden birisinin iki beyti beni duygulandırır, diyor ki o şair, Cenâb-ı Hakk'ın acaib işlerini sıraladığı şiirinde;

“Sübhânallah, ne garip işlerin var yâ Rabbi!” diye acaib işleri sıraladığı şiirinde diyor ki:

Yüz yılda bir vücûdu kılıp genc-i ma'rifet, Âhir yerin neşîmen-i hâk-i mezâr eder.

“Yüz yılda bir insanın gönlünü ma'rifet hazinesi yapar, mücevherat dolu hazine gibi yapar. Ondan sonra, toprağın altına gömülür.”

Hazine toprağın altına gömülüyor ya, gömülüyormuş ya, saklamak için gömüyorlarmış ya tek gözlü korsanlar, yol kesen haydutlar vs.ler, biriktirenler, dünya malı cem edenler, Firavunlar, Kàrunlar sandıklara koyup hazineleri saklıyorlarmış ya... “Yüz yılda bir vücûdu kılıp genc-i ma'rifet,” Genc hazine demek. Ma'rifet hazinesi yapar. “Âhir yerin neşîmen-i hâk-i mezâr eder.” Toprağa gömülüveriyor hazine. Gitti... Gönlündeki ilimlerle, kafasındaki bilgilerle, öğrendiği edeblerle gidiveriyor.

Bir şahsı izz ü nâz ile sad sâl besleyüp, Encâm-ı kâr pençe-i merge şikâr eder.

“Bir insanı izzetle, ikramla, balla, kaymakla yüz sene yedirip, içirip, besleyip, tombullaştırıp, şişmanlaştırıp, pembeleştirip, lezizleştirip; sonra ölümün pençesine av yapar.” diyor. Çok korkunç bir benzetme, yâni beslediği avı, bir vahşî canavarın atlayıp böyle yakalayıp, parçalayıp yediği gibi; insanoğlu da istediği kadar izz-ü nâz ile, balla, kaymakla beslensin. Yiyor içiyor, yiyor içiyor, sonra ölümün pençesine av oluyor.

*Sübhâne men tahayyere fî sun’ihi’l-ukûl,
Sübhâne men bi-kudretihî yü’cizi’l-fuhûl...*

Allah’ın işleri böyle... Bu işler gözümüzün önünde cereyan ettiğine göre, bizim de kendimizi toparlamamız lâzım, aklımızı başımıza devşirmemiz lâzım!.. Hareketlerimizi ayarlamamız lâzım! Cenâb-ı Hakk’ın rızasını kazanmaya çalışmamız lâzım ve devamlı çalışmamız lâzım!

d. Rahat Zamanda Dua

Böyle belirli zamanlarda, sipariş üzerine ibadet, belirli gecelerde çalışıp, ondan sonra ibadeti salıvermek, koyuvermek, mü’minin işi değildir. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz’den Ebû Hüreyre RA’ın rivayet ettiği bir hadis-i şerif var ki, şöyle buyuruyor Efendimiz:⁵

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.462, no:3382: Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.729, no:1997; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.283, no:6396; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.166, no:2004; Taberânî, *Dua*, c.I, s.34, no:45; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XI, s.12, no:2328; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.414, no:413; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.414; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI,

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ
وَالْكَرْبِ، فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ

(ك. عن أبي هريرة)

RE. 423/10 (*Men serrahû en yestecîba'llâhu lehû inde's-şedâidi ve'l-kürabi felyüksirü'd-duâe fi'r-rahâ'.*) “Kimi ki, başına musîbetler, belâlar yağdığı, sıkıntılar geldiği zaman, Allah'ın duasını kabul etmesi memnun edecekse, o şahıs o durumlar gelmeden, bolluk, ferahlık, rahatlık zamanında duayı çok yapsın!” Darlık geldiği zaman, sıkıntı geldiği zaman, şiddetli musîbetler, belâlar, fitneler başına üşüştüğü zaman, ‘Aman yâ Rabbi!’ dediği zaman Allah'ın duasını kabul etmesinden memnun olacaksa, böyle bir şeyi istiyorsa, temenni ediyorsa; bunun çaresi ne?.. “O zaman dua etmek değil, rahat olduğu zaman, ihtiyacı yok gibi görüldüğü zaman, sağlıklı, afiyetli, huzurlu, devletli, nimetli olduğu zaman Cenâb-ı Hakk'a duayı çok etmektir.” diyor. İşte devamlılık, duada da devamlılık. “Ben şimdi niye dua edeyim, her şeyim yerli yerinde...” diyebilir bazı cahil insanlar. İşte öyleyken de, o zaman şükürle dua et:

“—Yâ Rabbi bu nimetleri üzerimden eksik etme!” diye dua et.

“—Çok şükür sıhhat verdin, çok şükür afiyet verdin... Çok şükür evlendirdin, ev bark verdin, gül gibi çocuklar verdin... Çok şükür iş güç sa-

s.118, no:1021; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.118, no:3220; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.384, no:22417.

hibi eyledin, zengin eyledin, nasib eyledin, beş yıldızlı otellerde ikram ediliyoruz. Bu ikramların hepsi senden... Evliyaullah gibi havalarda uçuruyorsun, göz yumup açıncaya kadar mukaddes beldelere getiriyorsun yâ Rabbi! Çok şükür yâ Rabbi, nimetini dâim eyle yâ Rabbi!.. Benim kusurumdan dolayı bunları kesme yâ Rabbi!.. Ben zayıfım, nefis var, şeytan var, aldanabilirim. Aman yâ Rabbi, beni bana bırakma yâ Rabbi!..” diye, iyi zamanda dua etmeli insan.

Her zaman dua etmeli, her zaman ağzı dualı olmalı; hamdli, şükürlü olmalı!.. Çünkü Allah’ın en çok sevdiği kullar kimlermiş?.. *El-hammâdûn*, hamdi çok yapan kimselermiş. İşi gücü hamd olan, “Çok şükür yâ Rabbi, el-hamdü lillâh yâ Rabbi.” diyen kimseler.

“—Nasılsın kardeşim?..”

“—El-hamdü lillâh, çok iyiyim.”

“—Ne var, ne yok?..”

“—Çok şükür, el-hamdü lillâh...”

Hamdi çok yapan kimseler. Cennette de en yüksek makamlar, hamdi çok yapan kullara verilecekmiş.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Evet bu gece mübarek bir gecedir, cuma gecesidir, sevaplıdır, güzeldir amma, bunu da bilelim ki ibadet devamlı olmalı; Medine’ye mahsus olmamalı, Receb’e mahsus olmamalı, Regâib Kandili’ne mahsus olmamalı, bir devreye mahsus olmalı, ömür boyu olmalı!.. Çünkü ibadet, ömür boyu süren bir imtihandır.

Hiç bir an bu imtihanın dışında değiliz. Bu imtihanın tatili belki uykudur. İmtihanın tatil zamanı nedir, teneffüs zamanı nedir?.. Uykudur. Uyku uyuduğu zaman, insan mes'ul olmuyor. O bile, zamansız uyuduğu zaman mes'uliyet getirir insana...

Herkesin namaza gittiği sırada uyursa, uyku bile vebal olur. Ama uykuda olan insanın sorumluluğu hiç olmazsa çalışmıyor.

Hani adamın birisi oğluyla i'tikâfa girmiş de, ondan sonra geceleyin kalkmışlar. Çocuk bakmış, i'tikâftaki başka kimseler yatıyorlar.

“—Baba, şunlara bak, şu mübarek gecede horul horul uyuyorlar. Bu mübarek teheccüd vaktinde kalksalar da zikirle, ibadetle, Kur'an'la, namazla meşgul olsalardı ya!” demiş babasına.

Tecrübesiz, daha küçük çocuk. Babası ârif, tecrübeli insan:

“—Hîh, aman oğlum, sus! Ne yaptın sen?.. Keşke sen de uyusaydın da, bu sözü söylemeseydin!”

Başkasını kınamak, kendisinin yaptığını iyi görüp, başkasını yaptığını kötü görmek, ayıp görmek çok fenâ... O uyanık olduğu için, aklı başında olduğu için, böyle düşündüğünden günaha gidiyor. Ötekisi uyuduğu için mışıl mışıl, onun vebal saati çalışmıyor, taksimetresi çalışmıyor. Ama bunun çalışıyor.

Onun için, belki uykuda birazcık bir nizâmî uyursak, sünnete göre uyursak, o zaman belki mâzur oluruz. Nizamî miktarda uyursak mâzur oluruz. Ömrümüz uykuyla geçirmek değil. Onun

dışında daima bu imtihan çalışıyor. Onun için daima güzel kulluk etmeye çalışalım aziz ve muhterem kardeşlerimiz!..

e. Cemaatten Ayrılmamak

Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmanın, umûmî bir takım esasları vardır. Umûmî esasları müslümanların bilmesi lâzım, kaçırmaması lâzım! Fırsatı gelince bunları yazması lâzım! İçkinin günah olduğunu biliriz. Gıybetin günah olduğunu da biliriz. İşte bunun gibi günah olan, sevap olan şeyleri bilmemiz lâzım. yazmamız lâzım!.. Belki bizim yazıp sizlere çoğaltıp, teksir edip vermemiz lâzım!..

Diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:⁶

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بِحُبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزِمِ
الْجَمَاعَةَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ

مَعَ الْوَاحِدِ، وَهُوَ مَعَ الثَّنَيْنِ أَبْعَدُ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنِ ابْنِ عَمْرِو)

RE. 424/5 (*Men serrahû enyesküne buhbûhate'l-cenneh, felyelzemi'l-cemâah, feinne's-şeytâne mea'l-vâhid, ve hüve mea'lisneyni eb'ad.*)

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan bir önemli kural,

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5673; *Müsnedü's-Şâfiî*, c.I, s.244, no:1207; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.277, no:451; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.207, no:1033; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.406, no:9140; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.385, no:22421.

kaide. Biz müslümanların riayet etmesi gereken bir kural. Diyor ki Efendimiz SAS hadis-i şerifinde:

(Men serrahû en yesküne buhbûhate'l-cenneh)
“Cennetin ortasından köşke sahip olup da sefâ sürmek, oturmak kimin hoşuna gidecekse...”
Hepimizin hoşuna gider yâ Rasûlallah! Hepimizin hoşuna gider, tamam, bize hitap bu. “Kim cennetin ortasındaki köşkte oturup sefâ sürmekten memnunluk duyacaksa, böyle bir şeyi istiyorsa, bundan memnun olacaksa; *(felyelze-mi'lcemâah)* cemaate sarılsın, cemaate, topluluğa yapışsın! *(Feinne'ş- şeytâne mea'l-vâhidi)* Çünkü şeytan tek kalan kişiyle berberdir. Onun başına musallat olur, onu tâciz eder. Kurdun, yalnız kalan koyunu yakalayıp parçalamak istediği gibi, ona heves eder *(Ve hüve meal-isneyni eb'ad)* Ama iki kişi olunca, ‘Bunlar iki kişi olduklar’ der, onlardan biraz daha uzak durur.”

Demek ki, iki kişi olmakta bereket var. Burada zikredilmiyor ama, bu ifadenin devamından neyi anlıyoruz: Üç kişi olursa, şeytan daha uzak olacak, cemaat olunca daha uzak olacak...

“—Pekiyi hocam bu cemaat nedir?..”

Bu cemaat, hakla beraber olan, hakla cem olmuş olan kişi veya kişiler demektir. Kalabalık demek değildir... Aziz ve muhterem kardeşlerim! Dikkatinizi çekiyorum, ikaz ediyorum. Bu noktasına parmak basıyorum: Cemaat demek, kalabalıkla beraber olmak değildir! Cemaat olmak, hakla beraber olmak demektir, hakikatten yana olmak demektir. Çünkü bazen

insan, hakkın yanında tek başına kalabilir, yalnız bir kişi kalabilir. Bir kişi haklıdır, haktan yanadır, hakla beraberdir, doğruyu söylüyordur; ötekilerin hepsi sapıtmıştır, şaşırmıştır, raydan çıkmıştır. Şimdi bu bir kişi, o cemaate mi uyacak?.. Asla, sakın ha!.. Kalabalığa uymak yoktur islâm'da, hakka uymak vardır. Hakla olan, cemaatle beraberdir.

“—Kur'an-ı Kerim'den misal verebilir miyiz?..”

Verebiliriz. İbrâhim AS'ın babalığı; kendi babası değilmiş de amcasıymış, üvey babası olmuş deniliyor. İsterse kendi babası olsun... Ama, şöyle bir nokta var ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri peygamberleri asil ailelerden getiriyor. Yâni, herhalde üvey babası olma ihtimâli kuvvetlidir. Öyle rivayet var zâten rivayetlerin içinde, tarihin içinde bir şey, Allah bilir işin gerçek yönünü...

İbrâhim AS'ın babası putperestti, bir; put yapardı, iki... Putu da imal ederdi, putçu idi. E İbrâhim AS hakkı söyledikçe de:

أَرَاغِبُ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ

(مريم: ٤٦)

(*E râğibün ente an âlihetî yâ ibrâhim*) “Ne o İbrâhim, ne oluyor, sen bizim tanrılarımızdan yüz mü çeviriyorsun?” (Meryem, 19/46) diye de İbrâhim AS'a dik çıkıyordu. Karşı çıkıyordu. “Ne oluyor İbrâhim, sen bizim putlarımızı, tanrılarımızı, dinimizi mi bırakmak niyetindesin, ne yapıyorsun, ne ediyorsun?..” diyordu.

İbrâhim AS da, babası dahil tüm topluma:

“—Allah birdir, şeriki, nazîri yoktur. Bu putlara tapmayın, bunlarda hayır yoktur. Cenâb-ı Hakk’ın gazabını çekersiniz. Yeri göğü yaratan Rabbü’l-âlemîn’e ibadet edin!” tarzında peygamberlerin umûmi hizmetini tebliğ ediyordu, vazifesini söylüyordu.

Tek başınaydı. Bir şehrin içinde babası bile kendisinden yana değildi. Kim şimdi cemaatten yana?.. Hak neyse, hakkı tutan cemaattir. Bâtil neyse, bâtıldan yana olan milyonlar, milyarlar tefrikacıdır. Neden?.. Haktan tefrikaya düşmüşlerdir, haktan ayrılmışlardır.

Aman bu noktayı unutmayın! Tek başınıza kalsanız bile, haktan ayrılmamakla vazifelisiniz. Vazifeliyiz. Ben kimseye nasihat etmiyorum, ilkönce kendimi muhatap alırım, kendim de öyleyim. Hakkı söylemek zorundayız!..

Ateşe atsalar... Kucağındaki çocuğuyla ateşe atılan kadına:

“—Sen putperestliğe dön, hak dini bırak!” diye baskı yapıyorlardı.

Ateş dolu hendek önündeydi. *Ashâbü’l-uhdûd*; hendeklere ateşleri yakmış olan, müslümanları, o zamanki mü’minleri ateşlere atan kimseler. Kadıncağz kucağında çocuğuyla, itile kakıla hendeğin başına kadar gelmişti:

“—Haydi bakalım, dönüyor musun, dönmüyor musun? Dediğimizi yapıyor musun, yapmıyor musun?.. İteceğiz, ateşin içine düşeceksiniz!” dediler.

Kadın, anne, kucağında çocuk, zavallı yavrucak, hiç bir şeyden haberi yok, tazecik... Kadının da bir suçu yok ama, ne yapsın? Çeşitli şeyler düşünür insan...

“—Acaba çocuğumu kurtarmak için bunlara evet diyeyim mi, bunların dediğini yapayım mı?..” diye düşünmüş de, Peygamber SAS Efendimiz’in bildirdiğine göre kucağındaki çocuk:

“—Aman anne, sakın şirke, küfre düşme! Sakın ha onların dediğini deme!” demiş.

Ölürse şehid olur insan. Ölürse şehid olur. Zâten ölmeyecek miyiz? Ölümden kaçmak bizi ölümden kurtarıyor mu, kurtaracak mı? Acaba ölüm bize falanca yaşta takdir edilmişse, daha önce ölebilir miyiz?.. Hayır, ölemeyiz.

Acaba ölüm bize şu yakında takdir edilmişse, biraz uzatabilir miyiz?.. Hadis-i şerifler var, belki uzatırız. Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—Ömrünü uzatmak isteyen, rızkının bollaşmasını isteyen, kötü bir sû-i hâtime ile ölmekten kurtulmak isteyen, Allah’a tevekkül etsin, sıla-i rahim yapsın!”

Allah Allah!.. “Akrabaları ziyaret etmek, sıla-i rahim yapmak ömrü uzatır.” diyor. Açıkça, kelimeler çok açık. Peygamber Efendimiz böyle bildiriyor. Belki uzar. Yâni, Cenâb-ı Hakk’ın esrârı, kaderin sırlarından bir sır. Nasıl olur, bilmiyoruz. Belki sıla-i rahim yaparsa, sadaka verirse, akrabayı, eşi dostu ziyaret ederse, belki uzar. Ama, Allah yolunda uzar. Yoksa başka türlü, Allah’ın emirlerini çiğneyerek, hak

yoldan kaçarak, bâtıla tâviz vererek, yaşama imkânı vererek hayatı uzatmanın imkânı yok!.. Yok, yok!..

Hazret-i Osman RA'ı burada, bu masada iki akşam önce zikretmedik mi, bir akşam önce zikretmedik mi, *radiya'llàhu anh...* Hazret-i Osman'a Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Sana hilâfet verilecek...” Şifreli bir söz söylemiş, rumuzlu bir söz söylemiş: “Allah sana bir gömlek giydirecek, sen o gömleği, münafıklar istiyor diye kendin çıkartma! Benimle buluşuncaya kadar, bana kavuşuncaya kadar sebat et, hilâfeti bırakma!” demiş.

Yâni sen makamdan kendin inme, makamı onlara kendin terk etme! “*Sum!*” *Sum* ne demek? *Sàme-yesùmu-sum*. Oruç tut demek.

“—O gün oruç tut, o münafıkların sana gelecekleri gün oruç tut, benim yanımda iftar edersin!” demedi mi Peygamber Efendimiz? Okumadık mı bu hadis kitabında dün akşam?.. “Orada oruç tut, benim yanımda iftar edersin.” ne demek? Efendimiz ahirete göçmüştü, “Ahirete geleceksin!” demek, “Oruçluyken şehid olacaksınız!” demek.

Ne dedi?.. “Bırakma” dedi, “Hilâfeti bırakma” dedi. “Öldürsünler, oruç tut, iftarı benim yanımda yaparsın. Ama hilâfeti münafıklara bırakma!” dedi. “İdareyi münafıklar istiyor diye bırakma!” dedi. Çok önemli bir nokta olduğunu kanaatindeyim.

Nasıl düşünebilir, o kucağındaki çocuğun kurtarmak için? “Acaba dedikleri söyleyeyim mi?” diyen anne gibi, nasıl düşünebilir insan?

Abdülhamid öyle düşünmüş meselâ:

“—Bunlar benim işte ayrılmamı istiyorlar, ayrılıvereyim bari...”

“—Hayır, bırakma! Allah’ın giydirdiği gömleği sen kendin çıkartma; oruç tut, ne olursa olsun, iftarı benim yanımda yaparsın!” dedi.

Demek ki, onlara verme hakkına sahip değil. Vermeyecek, vermeyecekti. Abdülhamid de vermeyecekti, ondan sonraki de vermeyecekti, vermeyeceklerdi:

“—Ben buraya Allah’ın izniyle meşru yoldan geldim, vermiyorum; alırsanız siz alırsınız!” diyecekti.

Vermemek için de, tedbirleri alacaktı.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Evet, şeytan bir kişiye fazla sokuluyor, yalnız bulduğuna sokuluyor, kandırabiliyor. Ama iki kişi oldu mu, yanaşamıyor; üç kişi oldu mu, hiç yanaşamıyor. Peygamber Efendimiz yalnız yolculuğu tavsiye etmiyor, bir iki arkadaş alıp da beraber yolculuğu tavsiye ediyor. Çünkü yolda da şeytan musallat olmasın diye.

Onun için, hakla beraber olan insanları arayacaksınız, tesbit edeceksiniz, bulacaksınız; onlarla birlik olacaksınız, beraber olacaksınız!

2000 yılı hangi yıldı?.. Tevhid yılıydı. Tevhid ne demek?.. Birlik demek. Birlik ne demek?.. Önce Cenâb-ı Hakk’ın varlığı ve birliği, inançta birlik; yâni Allah’ın bir olduğunun ikrârı... *Lâ ilâhe illa’llâh, vahdehû lâ şerîke lehû*; Allah’tan başka bir tanrı yoktur, o tektir, ortağı, şeriki, naziri yoktur.

f. Bin Defa İhlâs Okuyun!

Şimdi bu gece size, acizâne tavsiye edeceğim ibadetlerden birisi neydi biliyor musunuz?.. Bin tane *Kul huva'llàhu ehad* sûresini okumak, besmelesiyle... Neden?.. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁷

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَلْفَ مَرَّةٍ، فَقَدْ اشْتَرَى

نَفْسَهُ مِنَ اللَّهِ

عَزَّ وَجَلَّ

(ابراهيم بن حمير، والرافعى عن حذيفة)

RE. 438/11 (*Men karaa kul huva'llàhu ehadün elfe merreh*) “Bir insan bin tane *Kul huva'llàhu ehad* sûresini okursa...”

Niye size bin *Kul huva'llah* okumayı tavsiye ediyorum, ne olur?.. Merak ediyorsunuz, edin! Meraktan kıvranın, hatırlığınızda daha iyi kalır. Uykunuz kaçır, daha iyi kalır aklınızda.

(*Fekadi'şterâ nefsehû mina'llàhi azze ve celle*) “Pek Azîz ve Celîl olan, izzet, celâl ve azamet sahibi olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden nefsinin satın almış olur.”

Bu ne demek?.. Cehennemden âzâd olmak demek. Cenâb-ı Hak ne yollar gösteriyor, Rasûlüllah Efendimiz ne çareler öğretiyor... Ne cevherler var; bu eczanede ne şifalı ilâçlar var, âb-ı hayat var, hayat verici ilaçlar var. “Bin

⁷ *Kenzü'l-Ummal*, c.1, s.586, no:2664.

defa *Kul huva'llàhu ehad* okursa, cehennemden âzâd oluyor, Allah'tan kendisini satın alıyor.”

Her şey Allah'ın, *Kul huva'llàh* okumaya kudreti veren de Allah. Bunu Rasûlüne söyleten de Allah... Niye *Kul huva'llàhu ehad*, bu kadar büyük bir güzel sonuç sağlıyor okuyana?.. Neden? *Kul huva'llàhu ehad*, tevhidin şâheseridir. Allah'ın birliğini anlatan ibarelerin şâhânesidir, şâheseridir, harikasıdır, fevkalâde güzelidir. Ve cihan varolduğu zamandan yok olacağı zamana kadar insan düşüncesinin, Cenâb-ı Hakk'ın varlığıyla birliğiyle ilgili tasavvurlarının doğrusunu, yanlışını teraziye koyup da eğri inançları deviren, doğru inancı bildiren bir sûredir:

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ. اللهُ الصَّمَدُ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

(الخلاص: ١-٤)

(*Kul huva'llàhu ehad*) “Ey rasûlüm de ki, o Allah'tır, âlemlerin Rabbidir, Rabbü'l-âlemin'dir, tektir.” (İhlâs, 112/1)

Arapça'da *vâhid*, *isneyn*, *selâse*... diye sayılar gider. Bir iki, üç diye gider. *Vâhid* bir demek. *Ehad*, vâhiden öte bir anlam taşıyor, tek demek. Çünkü bir kelimesi, matematikte mühendis olan kardeşlerimiz çok rahat anlarlar, bir kelimesi de bir rakamdır. Bir bölünebilir, eklenebilir, çarpılabilir, çıkartılabilir. “Bir artı bir” dersin, iki olur. “Bir eksi bir” dersin

sıfır olur. “Bir bölü on” dersin, onda bir olur... Yâni işlemlere girer, değişikliğe uğrar. Allah öyle değil. Vâhid ama matematikte vâhiden bile farklı, o vahide bile benzemez. *Ehad*; her yönden tek, hiçbir şekilde şeriklik, ortaklık hiç bir şekilde tasavvur olunamayacak bir. O Allah öyle birdir, tektir.

(*Allàhu's-samed*) “Herkesin ihtiyacını gören, hâcetini revâ eden, istediğini veren, mahlûkâtın yaşamak için neye ihtiyacı varsa, onu sağlandıran.” (İhlâs, 112/2)

Samed o demek. İhtiyaçların görüldüğü dergahın sahibidir, makamın sahibidir. Yâni her iş Allah’la biter, her iş Allah’tan biter, her iş Allah dilerse biter. Öyle muazzam bir sözdür ki *samed*, *Allàhu's-samed*, Allah’ın birliği.

Sen nasıl yaşıyorsun?..

“—Havayla yaşıyorum, gıdayla yaşıyorum, bilmem vücudumun uzuvlarının güzel çalışmasıyla yaşıyorum.” vs.

Ha işte bütün onların hepsini sağlayan Allah. Kuşların havada uçuşunu bile sağlayan Allah’tır demiyor mu Tebâreke sûresi. Kuşları havada tutan da... Her şey Allah’tan. İşte o *Samed*... (*Allàhu's-samed*) *Samed* olan Allah o, bir tek.

“—E pekiyi bu put, bu haç, bu ay, güneş, yıldız, işte o insanların tapındıkları ıvır zıvır bir sürü şey... Onlar nedir?..”

Onlar *samed* değil. Onlar ne iş görüyor?.. Hiç bir iş görmüyor onlar. Hiç bir fayda ve zarar vermiyor. Ne sana fayda veriyorlar, ne sana

bir zarar verebilirler. İbrâhim AS hepsini kırdı, kırdı, kırdı da, İbrâhim AS'a bir şey yapabildi mi o putlar. Girdi puthâneye, hepsini parçaladı.

“—Tövbe tövbe, çarpılırsın!” demezler mi, bu devirde bu fala mala inan insanlar böyle bir şeyi duysalar, veyahut o devirde o devrin insanları, böyle “Ben bunu kıracağım!” filan diye duyduğu zaman ne derlerdi?.. “Çarpılırsın!” derlerdi.

Çarpılma filân olmadı. Neden?.. Fayda ve zarar verecek hiç bir şeyleri yok. Samedlikleri yok. Samed olan Allah!.. Her şey Allah'tan... Bu put ne?.. Bir kütüktü, yaptılar bir put oldu. Bir taşı, yonttular. Eğer sütun olarak yontsalar sütun olacaktı. Başka heykel yapsalar, onu olacaktı. İşte böyle yaptılar, put oldu. Bir işe yaramaz, kıpırdamaz. Madendi, döktüler, hiç bir işe yaramaz, samediyeti yok. Allah'ın ehadiyyeti var, tektir, şeriki yoktur.

Ehad sözü, neleri deviriyor cihan tarihinde? Dinler tarihinde neleri deviriyor?.. Ehadiyet politeizmi deviriyor. Yâni çok tanrıcı bir takım kavimler geçmiş. Bâbillilerin bilmem kaç tane tanrısı varmış. Hititlilerin bilmem ne kadar tanrısı varmış. Sümerlilerin ana tanrısı varmış, bilmem ne tanrısı varmış... Yunanlıların bir sürü tanrıları varmış, şarap tanrısı bile var... Artık işin rezâleti çıkmış. Tanrılar birbirleriyle çekişiyor, kavga ediyor filân. Artık mitoloji dedikleri, masalların da en çirkinleri, Allah'a en büyük iftiralar dolu olan şeyler...

Politeizm, çok tanrıcılık, deviriyor. *Kul huva'llàhu ehad!*.. Trinite, devriliyor. İranlılar,

Zerdüştîler, Sâsânîler, daha önceki Persler, Medler... Onlar da iyilik tanrısı, kötülük tanrısı; aydınlık tanrısı, karanlık tanrısı diye bir şeyleri düşünürlermiş. Aydınlık tanrısı *Yezdan* veya *Hürmüz* veya *Ahuramazda*... *Ehrîmen* de kötülükler tanrısıymış. Yok öyle şey!.. Neden?.. *Kul huva'llahu ehad*, ehadiyyet var. İkileme de yok, üçleme de yok, çoklama da yok... Samediyet var. Öyle hiç bir işe yaramaz, fayda, zarar veremeyen şeylere tapınılmaz.

(*Lem yelid ve lem yûled*) “Ne çoluk çocuk edinmiştir, ne baba Allah’tır.” Baba Allah sözü çok yanlış!.. “Baba tanrı” diyebilirler, çünkü yanlış bir şeyi tanrı edinmişler. Ama, “Allah baba” da denmez, “Baba Allah” da denmez... Allah birdir, ehaddir. Ne babadır, ne oğuldur. (*Lem yelid*) Çünkü oğul edinmemiştir, (*ve lem yûled*) oğul da değildir. (*Lem yelid ve lem yûled*) Ne çocuğu olmuştur, ne de kendisi olan çocuktur. “Ötekisinin oğlu da, işte o da tanrı...” Öyle şey olmaz! Alemlerin Rabbi ehaddir, sameddir, oğul edinmemiştir, baba da değildir. Hâliktir, yeri göğü, her şeyi yaratandır. (İhlâs, 112/3)

(*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) “Hiç bir şey de ona denk olmamıştır.” (İhlâs, 112/4) Yâni, onun dengi de yoktur. Allah’a denk bir yaratık da yoktur. Allah-u Teâlâ Hazretleri, her şeyden mukayese edilmeyecek kadar farklı ve büyüktür. Allahu.. ekber, Allah en büyüktür. Ama ne kadar büyük?.. Hiç mukayese edilemeyecek kadar büyük. Mukayese imkânı olmayacak derecede büyük.

“—Allah’ın büyüklüğünü nasıl anlayabilirim hocam?” Dışarıya çıkarısın. Medine-i Münevver’e’nin havası berraktır, bulutsuzdur. Gökyüzünün maviliklerine doğru bakarsın!.. “Bunun ebâdı ne kadar, en uzaktaki yıldız kaç kilometre uzakta?..” diye düşünürsün. Bu mülkün sahibinin azametini, büyüklüğünü oradan anlarsın.

(*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) “Hiç bir şey ona denk de olmamıştır.” *Vahdehû lâ şerîke lehû*’dur. *Lâ tûdrikühü’l-epsâr*, ve *hüve yûdrikü’l-epsâr*’dır. İhlâs Sûresi Allah’ın birliğini en güzel anlattığı için, bin defa okuyan, mükâfat olarak cehennemden âzâd olacak diyor. Çünkü, çok mühimdir aziz ve muhterem kardeşlerim!..

g. Tevazu İçin Yün Elbise Giyinmek

Allah-u Teâlâ Hazretleri başka neyi sever? Güzel huyları sever, çirkin huyları sevmez. Güzel huylar nedir, çirkin huylar nedir; onları da öğrenmek lâzım!.. İngilizce’yi öğreniyoruz, matematiği öğreniyoruz, bilgisayarı öğreniyoruz, neler neler öğreniyoruz da, yâni kötü huyları, iyi huyları öğrenemez miyiz?.. Hocamız *Tasavvufî Ahlâk* diye bir kitap yazmadı mı?.. Türkçe’si var, Arapçaları var, yüzlerce, binlerce, milyonlarca bilgi var bu hususta.... Bir tanesini nakledeyim.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:⁸

⁸ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5671; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’dDuafâ*, c.III, s.252; Ebû Hüreyre RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XV, s.381, no:22408; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XX, s.381, no:22408.

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجِدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ، فَلْيَلْبَسِ الصُّوفَ
تَذَلُّلاً لِرَبِّهِ

عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمى عن أبي هريرة)

RE. 424/4 (*Men serrahû en yecide halâvete'l-îmâni felyelbesi'ssûfe tezellülen li-rabbihî azze ve celle.*) Ebû Hüreyre RA'dan Deylemî rivayet etmiş. Bu da kısa bir hadis-i şerif, biraz bizimle ilgili olduğu için uygun düştü. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki; (*Men serrahû en yecide halâvete'l-îmân*) “İmanın lezzetine ermek isteyen, ermeyi arzulayan, seven kimse, (*felyelbesi's-sûfe tezellülen li-rabbihî azze ve cel*) Aziz ve Celil olan Rabbine karşı tevazu eseri olarak, kaba saba kıyafet olan, ucuz, her yerde bulunan, bütün koyun sahiplerinin yapıp, eğirip, dokuyup giyebildikleri yün elbiseyi giysin!” Yâni Cenâb-ı Hak, göbeğini gererek, güzel şatafatlı elbiseler giyerek, etrafa mütekebbir nazarlarla bakarak kendi beğenmiş vaziyette yürüyenleri sevmiyor:

“—Ayağını yere vura vura yürüme! Çünkü yeryüzünü böyle basarak delectek değilsin. Boşuna kabarıp durma! Çünkü dağların boyuna ulaşacak da değilsin!” diyor. Tevazuyu seviyor. Çünkü, kibir insanı çok kötü kötü şeylere götürüyor. Hakkı kabul etmemeye götürüyor. İnada götürüyor. Başkalarını tepeden görüp hakir görmeye götürüyor. Toplumu mahvediyor.

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ، مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ

كِبْرِ

(م. ت. حم. عن ابن مسعود)

(*Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibrin*)⁹ “Kalbinde zerre kadar kibir olan, cennete girmeyecek!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

“—Ben, ben, ben, ben, ben, ben, ben...”

Birisi seyahatimde çok dikkatimi çekti. İnşâallah isim söylemediğim için gıybet olmaz. Gerçi söylenen her söz, eninde sonunda istenmeyen yere de ulaşıyor, kulaklara gidiyor. Bir yerde birisi dedi ki:

“—Hocam ben şöyle yaptım, hocam ben böyle yaptım... Hocam ben şunu şöyle ayarladım, hocam ben bunu böyle ayarladım... Hocam bana yardım et de, senin ihvanınla burada şöyle bir müessese kuralım!.. Ben, ben, ben...”

⁹ Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no:7110; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2.

Hiç hoşlanmadım. Yâni çok da rahatsız oldum, o “Ben, ben, ben...” sözünden. Şöyle yapmış, böyle yapmış gibi gösteriyor kendisini. Dedim:

“—Peki şu yaptığınız çalışmaların dosyasını bir getirin, bir inceleyelim! Ben de arkadaşlara söyleyeyim yardımcı olsunlar.”

Dosya mosya yok. Sadece “Ben ben ben... Ben ben ben... Ben ben ben...” var. Çok fena, çok kötü!

Yaşlı birisi oradan bir söz söyleyecek oldu. O hemen dedi ki:

“—Sen sus. Ben senin böyle bana ikide birde karışmana kızıyorum!” dedi.

Halbuki kendisinden büyük, onun sakalı ak, ötekisi biraz daha genç...

Allah kibre düşürmesin... Güzel huylara sahip eylesin... Fedâkâr eylesin... Sabırlı eylesin... Hassas eylesin... Karşısındakinin gönlünü yapmayı ana amaç edinenlerden eylesin...

h. Müslümanı Sevindirmenin Karşılığı

Çünkü Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki... Ağabeyimin gözüne bakarak son hadis-i şerifi okuyorum, imtihandaki öğrenci gibi heyecanlıyım. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:¹⁰

مَنْ سَرَّ مُسْلِمًا بَعْدِي، فَقَدْ سَرَّنِي فِي قَبْرِي؛ وَمَنْ

سَرَّنِي فِي

¹⁰ *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.674, no:16413; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.376, no:22394.

قَبْرِى، سَرَّهُ اللهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(أبو الحسين وابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 423/9 (*Men serra müslimen ba'dî, fekad serranî fi kabrî; femen serranî fî kabrî, serrahu'llàhu teâlâ yevme'l-kiyâmeh.*)

(*Men serra müslimen*) “Kim bir müslümanı sevince erdirirse, sevindirirse, sevinç duyacak, memnun olacak, hoşnut olacak bir hâle getirirse, (*ba'dî*) benim hayatımdan sonra kim bir müslümanın gönlünü alır, onu sevindirirse; (*fekad serranî*) sanki, muhakkak ki beni sevindirmiş olur.”

Sen bir garibana iyilik yapacaksın, sevinecek, “Hay Allah razı olsun ağabey, kardeşim!” bilmem ne diyecek sana, “Hacı teyze, hacı abla” diyecek, “Allah senden razı olsun, çok sevindim, çok memnun oldum!” filân diyecek. Sen onu sevindirdin. “Bir müslümanı sevindiren, sanki beni sevindirmiş gibi olur.” diyor, Peygamber Efendimiz böyle buyuruyor.

Biz Peygamber Efendimiz’i sevindirmeyi isteriz ama nasıl yapacağımızı bilememeliyiz. Bir bildiğimiz salât ü selâm getirmektir. Ama “Bir müslümanı sevindiren beni sevindirmiş olur” diyor Peygamber Efendimiz. “Kabrimde beni sevindirmiş olur” diyor.

(*Ve men serranî fî kabrî, serrahullàhu teâlâ yevme'l-kiyâmeh*) “Kim beni kabrimde sevindirirse, Allah da onu kıyamet gününde sevindirir.” diyor.

Başka pek çok hadis-i şerifler var. Bir mü’mini

sevindireni Allah ahirette sevindirir. Gönül almaya çalışacağız, gönül yapmaya çalışacağız. Bizim yolumuz bu; gönül kırmak, gönül yıkmak, kavga çıkartmak değil... Yunus Emre ne diyor. Hep ezberledik, kaç defa söyledim.

Ezberlemek yetmiyor, insanın içine işlemesi lâzım! Yâni tatlıyı yapıp da, hamuru yapıp da, içine şerbeti emdiremezsen, misafir alıyor bir tane, bakıyor ki şerbeti içine girmemiş. “Bu hamur kalmış, içine tatlıyı emmemiş!” diyor. Yaptığın tatlıyı beğenmiyor. Güzel huyun insanın içine girmesi lâzım!..

Yunus Emre diyor ki:

*Ben gelmedim dâvi için, Benim işim sevi için,
Dostun evi gönüllerdir. Gönüller yapmağa
geldim.*

“Ben buraya, palavra için gelmedim bu dünyaya...” Dâvi diyor o zaman; dâvâ, iddia, palavra filân demek yâni. “Ben gelmedim dâvi için, benim işim sevi için” Benim işim sevindirmek konusunda çalışmak, sevindirmeye çalışmak.

“Dostun, yâni yârın, yâni sevgilinin, yâni hakiki sevgili olan Rabbül-âlemin’in yeri gönüllerdir.” Gönül yıktı mı insan, Allah’ın evini yıkmış gibi olur. Kâbe’yi yıkmış gibi olur. gönül yaptığı zaman da, Kâbe’yi tamir etmiş, imar etmiş, yenileştirmiş, güzelleştirmiş gibi olur. Yunus böyle söylüyor. Kaç asır önce?.. Yedi asır önce. Yâni iyilik yapmağa çalışacağız, gönül almağa çalışacağız, dua almağa çalışacağız.

Suyun olduğu yerde bir insan kalkar birisine bir bardak su ikram ederse, ne yapmış gibi olurdu?..

Bir köle azad etmiş gibi sevap geliyordu ona. Su zâten var orada, “Al” diyor. Suyun olduğu yerde ikram ederse, köle azad etmiş gibi. Suyun olmadığı yerde su ikram ederse, çölde su yok, su ikram ediyor; o zaman ihyâ etmiş gibi olur. Yâni adam düşse şurada, ölse, etrafındakiler, başındakiler ağlıyorlar. Dirilse, yâni ölüme çare olsa da bir tabip Allah’ın izniyle, İsa AS diriltmiş ya, hani diriltse... Suyun olmadığı yerde bir bardak su veren, ne yapmış gibi olur? “Sanki ihyâ etmiş gibi olur.” gibi olur diyor. Köle azad etmek suyun olmadığı yerde, olduğu yerde de sanki diriltmek gibi oluyor.

Bir insan, komşunun evinde ateş yok, kibrit yok, çıra yok. Geliyor buradan senin ocağından ateş alıyor, kendi ocağını yakıyor. O ateşi veren kimse ne sevap alıyordu? Giden evde o ateşle ne kadar aş pişiyor, ne kadar yemek yeniyorsa sanki onların hep hayrı kendisininmiş gibi sevap kazanmıyor mu?.. İslâm böyle.

Onun için elimizden geldiğince iyilik yapmaya çalışacağız. Karşı taraf kötülük yapar, olur. İnsanoğlu çiğ süt emmiştir. Şeytan başındadır, kalbindedir, damarlarındadır, kandırır. Tamam. Kötülüğe de iyilikle mukabele edeceğiz. Kötülüğe de sabredeceğiz. Kötü söyleyen, kaç çatana karşı güleç yüz göstereceğiz.

Ben bazen bakıyorum, arkadaşların davranışlarına şöyle gözümün ucuyla, şimdi arkadaş hizmet için benim yanımdan geliyor. Ben bir tarafta bir aralık buluyorum, oraya geçiyorum. O şimdi arkamdan gelirken ben bir tek kişilik yer bulunca, o açıkta kalınca, o da bir aranıyor. Bir

yere girecek ama, yanındaki adam, kendisini sıktırır diye, şöyle biraz ters bakıyor, gamzesi okları bağı yakıyor. Yâni böyle sanki gözünden oklar, mızraklar çıkıyor da, bizim arkadaşın bağına saplanıyor gibi kızıyor.

Şimdi vaziyet ne olacak, ben göz ucuyla bakıyorum. Arkadaş diyor ki:

“–*Selâmün aleyküm!*”

Ötekisi hemen, yelkenler suya iniyor, “*Aleyküm selâm*” diyor. Ne diyecek?.. Selâm, selâmetlik meydana getirir. Kötülüğe iyilikle muamele edeceğiz. Sabredeceğiz. Allah’a yalvaracağız:

“–Yâ Rabbi, ben o kadar da, Eyyüb AS gibi sabırlı bir kul değilim, patlayabilirim, çatlayabilirim, dayanamam. Çok zorlu imtihanlara tâbi tutma yâ Rabbi!..” diyeceğiz ama, bir şey olursa da sabredeceğiz.

Allah güzel huyluları seviyor, çirkin huyluları sevmiyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Allah hepinizden razı olsun...

El-fâtihah...

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
14. 10. 1999 - Medine

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

